

УДК: 378.011.3-051:373.3

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.23.183286>

ОЛЬГА ХОМА

Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА»

У статті проаналізовано зміни, що відбуваються в процесі реалізації освітніх реформ в Україні. Акцентовано увагу на змісті Державного стандарту початкової освіти мовно-літературної освітньої галузі. З'ясовано сучасні вимоги до навчання української мови в початковій школі, відповідно визначено напрями підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності. Зосереджено увагу на необхідності застосування квазіпрофесійних завдань, що є наближеними до умов реальної фахової діяльності і мають творчий характер. Запропоновано методика проведення окремих інноваційних методів навчання, зацентовано увагу на ігрових.

Ключові слова: Концепція «Нова українська школа»; початкова школа; компетентність; володіння українською мовою; підготовка майбутнього вчителя; інноваційні методи навчання

Постановка проблеми; її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Закон України «Про освіту», Концепція Нової української школи визначили пріоритети у розвитку національної освіти: компетентнісний підхід до оволодіння знаннями.

Серед компетентностей Законом «Про освіту» (2017) виділено наступні: «вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність; інші компетентності, передбачені стандартом освіти». Означені компетентності знаходяться у тісному взаємозв'язку і становлять зміст навчання в початковій школі. Наше дослідження було спрямоване на питання підготовки майбутніх учителів до реалізації однієї із компетентностей – володіння державною мовою (рідна українська). З метою вирішення поставлених завдань перед закладами вищої освіти, і нами зокрема, ставиться низка питань: підготовка креативного вчителя, який володіє фаховими компетентностями, сучасними технологіями навчання української мови, здатний вчитися впродовж життя з розумінням європейських цінностей, які формуватиме в здобувачів освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із проблеми; виділення невирішених її частин. Сучасні підходи до навчання української мови знайшли своє відображення у дослідженнях М. Вашуленка, О. Вашуленко, М. Захарійчук, К. Пономарьової, О. Савченко, Н. Шустової та інших. Серед питань науковцями акцентувалася увага на: реалізації Концепції «Нова українська школа», створенні варіативних Типових освітніх програм, підручників з української мови, розробці і впровадженні інноваційних методів навчання. За дослідженнями Н. Шустової, «пріоритетним завданням українських педагогічних ВНЗ є нині пошук резервів якісного поліпшення умов фахової підготовки вчителів з урахуванням сучасних цінностей в освіті. Нові орієнтири проявляються в різних напрямках: у побудові системи неперервної освіти; реалізації нових підходів у корекції цілей і вдосконаленні змісту фахової підготовки майбутнього вчителя; активному використанні нових педагогічних технологій тощо» (Шустова, 2017, с. 7).

Аналізуючи вимоги до вчителя, В. Зелюк виокремлює уміння, якими він повинні оволодіти:

1. Уміння застосовувати педагогіку партнерства, в основі якої – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем та батьками.
2. Уміння працювати на засадах особистісно орієнтованої моделі освіти та компетентнісного підходу.
3. Уміння скористатися академічною свободою, продовжувати власну професійну освіту, готувати авторські навчальні програми, розробляти методи, стратегії, способи та засоби навчання; активно артикулювати власну фахову думку.
4. Уміння співпрацювати з іншими вчителями та учнями шляхом створення цифрових ресурсів, презентацій та проєктів.
5. Навчити учнів бути глобальними: спілкуватися з усім світом за допомогою сучасних цифрових засобів.
6. Мати розвинені навички інноватора (Зелюк, 2016, с. 19).

Безперечно, вивчаючи дослідження лінгводидактів, нами акцентується увага на ролі вітчизняних педагогів, якими закладені наукові основи навчання молодших школярів. Для В. Сухомлинського початкова школа – це «цілий період морального, інтелектуального, емоційного, фізичного, естетичного розвитку, який буде реальною справою, а не пустою розмовою лише за умови, що дитина живе багатим життям сьогодні, а не тільки готується до оволодіння знаннями завтра» (Сухомлинський, 1977, с. 100). Навчання розглядається як важлива, але не єдина сфера духовного життя дитини. «Чим ближче я придивлявся до того, що всі ми звикли називати навчально-виховним процесом, тим більше переконувався, що справжня школа – це багатогранне духовне життя дитячого колективу, в якому вихователь і вихованець поєднані безліччю інтересів і захоплень. Навчання – це лише одна з

пелюсток квітки, яка називається вихованням у широкому сенсі цього поняття. У вихованні немає головного і другорядного, як немає головної пелюстки серед багатьох пелюсток, що створюють красу квітки. У вихованні все головне – і урок, і розвиток різнобічних інтересів дітей поза уроком, і взаємовідносини вихованців у колективі» (Сухомлинський, 1977, с. 8).

Особистісний підхід до становлення особистості обстоював А. Макаренко. «Я під цілями виховання розумію програму людської особи, програму людського характеру, причому в поняття характеру я вкладаю весь зміст особистості, тобто і характер зовнішніх проявів, і внутрішньої переконаності, і політичне виховання, і знання, геть усю картину людської особи; я вважаю, що ми, педагоги, повинні мати таку програму людської особи, до якої ми повинні прагнути» (Макаренко, 1990, с. 150).

Сьогодні в Концепції «Нова українська школа» наголошується на суб'єктності в навчанні, ролі вчителя початкової школи, врахуванні вітчизняної та європейської практики в організації освітнього процесу. Відбулося зміщення акцентів щодо навчання й виховання молодших школярів: володіння державною, рідною (у разі відмінності), іншими мовами, що формує сучасну особистість із розумінням своєї належності до української спільноти і можливості комунікації в іншомовному просторі.

Виходячи із цього, ми визначили напрями підготовки майбутнього вчителя початкової школи до навчання державної мови (рідна українська).

- знання законодавчих актів України щодо освітньої політики;
- формування фахової компетентності у процесі вивчення дисциплін за освітньою програмою підготовки;
- володіння педагогічними технологіями навчання української мови;
- практична готовність до майбутньої професійної діяльності.

Мета статті: з'ясувати особливості підготовки майбутнього вчителя початкової школи до навчання української мови за Концепцією «Нова українська школа».

Виклад основного матеріалу дослідження. Закон України «Про освіту», Концепція «Нова українська школа» змінюють підходи до підготовки майбутнього вчителя початкової школи до навчання української мови. В першу чергу необхідно зрозуміти філософію нової освіти: навчання має ґрунтуватися на пріоритетах суб'єктності учня, педагогіки партнерства, інтеграції знань, що потребує зміни й ціннісних орієнтацій в освітньому процесі, методики діяльності вчителя. З цією метою зміст викладання методики навчання української мови в закладах вищої освіти удосконалено в навчальних і робочих програмах; модернізовано підходи до форм і методів проведення лекційно-практичних занять.

Оскільки навчання за Концепцією «Нова українська школа» започатковано з 1 вересня 2018 року, наше дослідження, в першу чергу, було спрямоване на теоретичний аналіз із проблеми вивчення специфіки навчання української мови в контексті освітніх реформ. Нами з'ясовано зміст Концепції «Нова українська школа», вимоги нового Державного стандарту початкової освіти, принципи побудови діючих підручників з української мови, методичний комплект для забезпечення навчання в 1 класі. Аналізуючи зміни в системі початкової освіти, як позитивне, на наш погляд, слід виокремити наступне:

– створення в межах класу осередків, серед яких: осередок навчально-пізнавальної діяльності; місце для гри; осередок художньо-творчої діяльності; куточок живої природи; осередок відпочинку з килимом для сидіння та гри; дитяча класна бібліотечка та інші;

- наявність альтернативних Типових освітніх програм;
- проведення ранкових зустрічей;
- наявність низки підручників «Українська мова. Буквар» (на вибір учителя);
- реалізація на уроці ідеї інтеграції; дослідницький підхід до формування умінь; конструювання знань (наприклад, «Я досліджую світ. Українська мова»);
- цілеспрямоване тематичне збагачення активного словника молодшого школяра (тематичні тижні).

Наш досвід роботи з підготовки майбутніх учителів початкової школи, педагогічне спостереження за освітнім процесом в 1-4 класах засвідчують, що навчання української мови набуває нового змісту.

Досліджуючи визначену нами проблему, ми виходили із мети навчання української мови в початковій школі: «формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей; розвиток особистості здобувачів освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися українською мовою, мовами відповідних корінних народів і національних меншин для духовного, культурного і національного самовираження, користуватися ними в особистому і суспільному житті, міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей» (*Державний стандарт початкової освіти*, 2018, с. 6). Державним стандартом початкової загальної освіти галузі «Мови і літератури» (2011), що є діючим і за яким сьогодні працюють 2-4 класи, передбачено чотири змістові лінії, основною якою є мовленнєва. При цьому мовна, соціокультурна і діяльнісна змістові лінії забезпечують мовленнєву. Види мовленнєвої діяльності – аудіювання, говоріння, читання, письмо – спрямовані на формування культури усного й писемного мовлення, комунікативної компетентності.

У новому Державному стандарті мовно-літературної освітньої галузі (*Державний стандарт початкової освіти*, 2018, с. 12-13) закладено зовсім інші змістові лінії: взаємодія з іншими особами усно; сприйняття, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів; взаємодія з іншими особами письмово та в режимі реального часу; дослідження індивідуального мовлення, спостереження за мовними явищами, їх аналіз.

Не передбачено новим Державним стандартом мовно-літературної галузі засвоєння мовних правил, а запропоновано їх дослідження та використання у мовленнєвій творчості. Наприклад, учень спостерігає за мовними одиницями, відкриває окремі закономірності співвідношення звуків і букв, значення слів, їхньої граматичної форми, ролі в реченні та спостерігає за власним мовленням, удосконалює його. Крім того, учень експериментує зі звуками, іншими мовними явищами в мовних іграх.

Уперше введено у змістові лінії психолінгвістичний чинник: взаємодіючи з іншими особами усно, здобувач освіти регулює власний емоційний стан, розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого, побаченого; ввічливо спілкується; описує власні переживання, учень збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід.

«Новий Державний стандарт початкової освіти, регламентуючи свободу педагогічних спільнот у виборі шляхів навчання, виховання і розвитку школярів, відкриває можливість вибору та створення власного навчального забезпечення освітнього процесу. Чинні вимоги до його якості доповнюються показниками, що відповідають пріоритетам нового Державного стандарту і передбачають: реалізацію ідеї інтеграції; дослідницький підхід до формування умінь; конструювання знань, а не їх відтворення; організацію пошуку інформації з різних джерел; розвиток критичного мислення, творчості тощо» (*Інструктивно-методичні...*, 2018). Означений документ переорієнтовує вчителя на застосування інноваційних методів навчання, ігрових та дослідницьких зокрема.

Тож навчання української мови в початковій школі вимагає від студентів спеціальності «Початкова освіта» знання і розуміння сучасних підходів, продуманої системи застосування як традиційних, так й інноваційних методів, умінь застосування їх в процесі педагогічних практик.

У процесі вивчення проблеми щодо нововведень в систему освіти проведено усне опитування студентів спеціальності «Початкова освіта» ОС «бакалавр». Ставилися питання: що найбільш зацікавило їх в методиці навчання української мови в контексті Концепції Нової української школи. Більшість із респондентів назвали введені нові технології навчання, решта акцентували увагу на засобах та формах навчання (інтегроване навчання, ранкова зустріч першокласників, створення навчальних осередків).

Бесіда з учителями початкової школи та спостереження за їх роботою показали, що окремі з інноваційних методів навчання мали місце в практиці роботи (метод проектів, інтерактивні та інші). Нововведення стосується окремих технологій формування критичного мислення, організації занять, засобів, форм навчання, методів формування комунікативного мовлення, психологічних аспектів.

Сьогодні в процесі вивчення методики навчання української мови на лекційно-практичних заняттях акцентується увага на ключових питаннях, визначених Концепцією «Нова українська школа». У Пораднику для вчителя [8] запропоновано низку технологій навчання, що нами досліджувалися та апробувалися. На практичних заняттях стало необхідним пропонувати студентам квазіпрофесійні завдання, які є наближеними до умов реальної фахової діяльності і мають творчий характер. Ними моделювалися фрагменти уроків із застосуванням технологій навчання: «Шість цеглинок», «Щоденні 5», «Рафт», «Кубування», що спрямовані на формування критичного мислення. В практиці роботи початкової школи утвердилися й інші методи навчання, які апробувалися студентами у процесі проходження педагогічних практик. Наприклад, метод групування визначено такі:

1. Напишіть ключове слово або фразу посередині аркушу паперу, на дошці.
2. Починайте записувати слова та фрази, які спадають на думку з обраної теми.
3. Коли всі ідеї записані на папері, починайте встановлювати зв'язки між поняттями.
4. Пишіть стільки ідей, скільки дозволить час, або ж доки всі вони не будуть вичерпані.

Наприклад: центральне слово «школа». Асоціації до нього: рідна, українська, вчитель, клас, урок, дзвінок, учні, батьки, навчання, культура, ввічливі слова, вчитися тощо. Рекомендуємо не тільки добирати слова-асоціації, а й складати зв'язні висловлювання на задану тему.

Сенкан, як інноваційний метод, є ефективним у формуванні в молодших школярів образного мислення, умінь швидко і чітко формулювати думку. Сенкан – це п'ятиряддя. Приклад його складання: 1. Мова. 2. Українська, державна. 3. Вивчати, знати, любити. 4. Мова моя українська. 5. Я люблю рідну мову.

Ігровим технологіям навчання в початковій школі надається пріоритетне значення. Наше дослідження підтверджує, що гра поживляє навчальний процес, викликає в учнів інтерес до засвоєння мовних понять, так як для них це є зрозумілим і близьким середовищем. У процесі вивчення проблеми нами розроблялися дидактичні ігри до різних тем з української мови. Окремі із них:

Гра «Український віночок». Обладнання: різнокольорові пелюстки із паперу, український вінок.

Хід гри. Учитель роздає учням різнокольорові пелюстки зі словами-іменниками, що належать до чоловічого, жіночого, середнього родів. Школярі за завданням учителя, працюючи в групах, умовно сплітають «іменниковий віночок». Перемагає та група, яка швидше сплете віночок.

Гра «Знай свій рідний край». Обладнання: письмове приладдя, словникові слова для довідок.

Хід гри. Дібрати і записати певну кількість (5 – 10) власних назв Закарпаття (прізвищ, імен, кличок тварин, назв міст, сіл, річок тощо). Переможцем вважається той, хто першим правильно виконає завдання і сформулює висновок щодо вживання великої літери.

У процесі підготовки майбутнього вчителя нами враховано те, що українська мова в початковій школі є не тільки предметом, а й засобом навчання та виховання, зокрема національно-патріотичного. «В руках вихователя слово – такий же могутній засіб, як музичний інструмент в руках музиканта, як фарби в руках живописця, як різець і мармур в руках скульптора... Слово – це ніби той місток, через який наука виховання переходить у мистецтво, майстерність», – писав В. Сухомлинський (Сухомлинський, 1977, с. 160). Слово впливає на свідомість людини, її почуття, формує думку. За словами вченого, навчання мови – це людинознавство, бо в слові поєднуються думки, почуття, ставлення людей до навколишнього світу. Виходячи із цього, нами акцентується увага на застосуванні текстоцентричної технології навчання рідної мови, так як текст є носієм інформації. «Формуючи досвід емоційно-ціннісного ставлення до людей, навколишнього світу та діяльності, текстовий матеріал сучасних навальних видань сприяє організації всього навчально-виховного процесу. Зважаючи на антропологічну спрямованість змісту шкільної освіти, автори сучасних підручників освітньої галузі «Мова і література» зосереджують свою увагу на формуванні загальнолюдських та національних цінностей школярів: добра, гуманізму, толерантності, любові до рідного краю, своєї держави, відповідальності за її майбутнє» (*Методика...*, 2010, с. 12). Нами добиралися тексти для вивчення різних мовних тем, урахувавши принципи доступності, естетичності, смислового їх навантаження. У

цій статті не визначено усіх шляхів підготовки майбутнього вчителя до навчання української мови, а тезисно подано окремі з них.

Висновки. Отже, підготовка майбутнього вчителя до навчання української мови в контексті Концепції «Нова українська школа» набуває оновленого змісту. Вона спрямована на вивчення нової концепції початкової освіти, застосування інноваційних методів та форм навчання. Дослідження вимагало, в першу чергу, провести теоретичний аналіз щодо введених змін, з'ясувати методики застосування інновацій. Проаналізовано й частково узагальнено сучасні підходи до навчання учнів I класу: створення в межах класу осередків, наявність альтернативних Освітніх програм, проведення ранкових зустрічей, наявність низки підручників «Українська мова. Буквар», реалізація на уроці ідеї інтеграції; дослідницький підхід до формування умінь; конструювання знань та інші. Запропоновано методику проведення окремих інноваційних методів навчання, зосереджено увагу на ігрових.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у вивченні наявних сформованих мовних компетенцій в учнів першого класу.

Список використаних джерел

- Державний стандарт початкової освіти. (2018) *Учитель початкової школи*, 4, 1-16.
- Державний стандарт початкової загальної освіти (2011). *Початкова освіта*, 18, 8-30.
- Закон України «Про освіту». Прийнято Верховною Радою України 05.09.2017. Взято з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. (дата звернення: 28.09.2017).
- Зелюк, В. В. (2016). Нова школа: новий учитель. *Постметодика*, 2, 18-20.
- Інструктивно-методичні рекомендації щодо вивчення в закладах загальної середньої освіти навчальних предметів та організації освітнього процесу у 2018/2019 навчальному році*. Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 03.07.2018р. №1/9-415. Взято з <https://www.google.com/search?q=Інструктивно-методичні рекомендації...>
- Макаренко, А. С. (1990). *Методика виховної роботи*. Київ: Радянська школа.
- Вашуленко, М. С. (Ред.). (2010). *Методика навчання української мови у початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ: Літера ЛТД.
- Бібік, Н. М. (Ред.). (2017). *Нова українська школа: порадник для вчителя*. Київ: Плеяди.
- Сухомлинський, В. О. (1977). *Серце віддаю дітям. В. Сухомлинський. Вибрані твори: у 5 т. Т. 3*. Київ: Радянська школа.
- Шустова, Н. (2017). *Формування у майбутніх учителів початкової школи здатності до професійного саморозвитку у процесі фахової підготовки*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Вінниця.

References

- Bibik, N. M. (Ed.). (2017). *Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia [New Ukrainian School: Teacher Advisor]*. Kyiv: Pleiady [in Ukrainian].
- Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity [State standard of primary education]. (2018). *Uchytel pochatkovoї shkoly [Elementary school teacher]*, 4, 1-16 [in Ukrainian].
- Derzhavnyi standart pochatkovoї zahalnoi osvity [State standard of elementary general education]. (2011). *Pochatkova osvita [Primary education]*, 18, 8-30 [in Ukrainian].
- Instruktyvno-metodychni rekomendatsii shchodo vyvchennia v zakladakh zahalnoi serednoi osvity navchalnykh predmetiv ta orhanizatsii osvitnoho protsesu u 2018/2019 navchalnomu rotsi [Instructional and methodical recommendations for studying in the institutions of general secondary education of subjects and organization of the educational process in the 2018/2019 academic year]*. Dodatok do lysta Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 03.07.2018r. №1/9-415. Retrieved from [https://www.google.com/search?q=Instruktyvno-metodychni rekomendatsii. \[in Ukrainian\]](https://www.google.com/search?q=Instruktyvno-metodychni rekomendatsii. [in Ukrainian]).
- Makarenko, A. S. (1990). *Metodyka vykhovnoi roboty [Methods of educational work]*. Kyiv: Radianska shkola [in Ukrainian].
- Shustova, N. (2017). *Formuvannia u maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly zdatnosti do profesiinoho samorozvytku u protsesi fakhovoi pidhotovky [Formation of future teachers of primary school ability to professional self-development in the process of vocational training]*. (Extended abstract of PhD diss.). Vinnytsia [in Ukrainian].
- Sukhomlynskyi, V. O. (1977). *Sertse viddaiu ditiam [I give my heart to the children]. V. Sukhomlynskyi, Vybrani tvory [Selected works] (Vol. 3)*. Kyiv: Radianska shkola [in Ukrainian].
- Vashulenko, M. S. (Ed.). (2010). *Metodyka navchannia ukrainskoi movy u pochatkovii shkoli: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv [Methods of teaching the Ukrainian language in elementary school: a teaching manual for students of higher education]*. Kyiv: Litera LTD [in Ukrainian].
- Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [Law of Ukraine "On Education"]*. Pryiniato Verkhovnoiu Radoiu Ukrainy 05.09.2017. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].

Zeliuk, V. V. (2016). Nova shkola: novyi uchytel [New school: new teacher]. *Postmetodyka [Postmethodics]*, 2, 18-20 [in Ukrainian].

КНОМА О.

Mukachevo State University, Ukraine.

FEATURES OF PREPARING A FUTURE TEACHER TO TEACHING OF THE STATE LANGUAGE IN THE CONTEXT OF THE CONCEPT «NEW UKRAINIAN SCHOOL»

The article analyzes the changes in the first form in particular: the creation of the class cells or groups, the availability of alternative typical educational programs; morning meetings; availability of a number of textbooks «Ukrainian language. Primer»; realization of the idea of integration during the lesson; research approach to skills formation; designing of the knowledge (for example, the presence of the subject «I explore the world, the Ukrainian language») and others. The aim of the article was to: find out the specifics of the preparation of a future primary school teacher for the Ukrainian language teaching under the Concept «New Ukrainian School». First things first, the author's research was aimed at a theoretical analysis of the problem, which was studied.

The attention was paid to the content of the State standard of primary education of the language-literary educational branch. New contentlines, their directions are analyzed. For the first time, the psycholinguistic factor has been introduced in the contentline: interacting with other people verbally, the education provider regulates his or her own emotional state, tells about his own feelings and emotions from the listener; communicates politely; describes his or her own emotions. The modern requirements for the teaching of the Ukrainian language in primary school are determined, directions of preparation of the future teacher for professional activity are formulated. The attention is focused on the necessity of using quasi-professional tasks that are close to the conditions of real professional activity and have a creative character. The method of conducting of separate innovative methods of training is proposed, attention is focused on gaming. The author focuses on the peculiarities of conducting lectures and practical classes on the methodology of teaching Ukrainian language in primary school. The prospect of the further study is seen in the studying of the existing language competences in the first grade students.

Keywords: *concept «New Ukrainian school»; primary school; competence; knowledge of Ukrainian language; preparation of the future teacher; innovative teaching methods*

Стаття надійшла до редакції 09.03.2019 р.

УДК 378.091.3:373.5.011.3-051:74

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.23.183287>

ЦЗІ ЛЕЙ

ORCID ID 0000-0002-6446-0327

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ КУЛЬТУРИ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

У статті на основі аналізу наукових джерел визначено та обґрунтовано структурні компоненти культури художньо-педагогічного спілкування майбутніх учителів образотворчого мистецтва: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-компетентнісний, операційно-функціональний та особистісно-рефлексивний компоненти.

Ключові слова: культура художньо-педагогічного спілкування; педагогічне спілкування; художнє спілкування; структурний компонент

Постановка проблеми. Сучасні тенденції модернізації сучасної мистецько-педагогічної освіти вимагають переорієнтації підготовки майбутнього вчителя образотворчого мистецтва, який крім предметних знань і умінь має володіти здатністю перетворювати викладання образотворчого мистецтва на дієвий засіб естетичного, морального, духовно-творчого розвитку особистості дитини. Художньо-педагогічна діяльність вчителя образотворчого мистецтва вимагає ефективної організації взаємодії художника-педагога з витвором образотворчого мистецтва, оскільки лише через повноцінне сприйняття учнем художнього образу творів образотворчого мистецтва сприяє осягненню його естетичної сутності, розкриттю змісту і засобів виразності. Саме вчитель образотворчого мистецтва знайомить учнів з найважливішими цінностями та нормами людського буття, спонукає до розуміння духовних пошуків митців попередніх поколінь, виховує культуру почуттів, уміння розуміти та розділяти почуття й думки інших, співпереживати, тим самим впливаючи на формування духовної сфери особистості вихованця, розвиваючи її здібності, формуючи потреби та ціннісні орієнтації. Часто ставлення дітей і молоді до образотворчого мистецтва залежить від особистості педагога, його комунікативної компетентності загалом та культури художньо-педагогічного спілкування зокрема. Крім того, майбутній учитель образотворчого мистецтва